

11.5.2023

Maanmittauspäivät 10.-11.5.2023

Lainsäädäntöneuvos Jari Salila

Ajankohtaista lunastuslainsäädännöstä

Sisällys

I Yleisiä huomioita lunastuslaista

II Viimeaikaisia lunastuslain muutoshankkeita

III Lunastuslupamenettelyn tiedoksiantosääntelyn uudistaminen

IV Mitä seuraavaksi?

I Yleisiä huomioita lunastuslaista

- vuonna 1978 voimaan tulleen ja yli 40 vuotta voimassa olleen lunastuslain (603/1977) perusratkaisut ovat pitkälti alkuperäisessä muodossaan
- laki on täyttänyt sille asetetut tehtävät
- laki on kuitenkin useiden muutosten myötä muuttunut osin hajanaiseksi ja hankalasti ymmärrettäväksi, eikä se kaikilta osin vastaa lainsäädännön täsmällisyydelle nykyään asettavia vaatimuksia
- julkisuudessa käyty keskustelu ja kritiikki on kohdentunut ennen muuta lunastuskorvausten tasoon
- korvausperusteiden lisäksi laissa useampia asiakokonaisuuksia, joiden toimivuutta nykyjärjestelmässä olisi mahdollista pohtia

II Viimeaikaisia lunastuslain muutoshankkeita

II.1 Päätyneellä vaalikaudella toteutetut muutokset

- L 772/2023 – HE 139/2022 vp (rakentamislainsäädännön uudistus)
- L 36/2023 – HE 76/2022 vp (luonnonsuojelulainsäädännön uudistus)
- L 762/2022 – HE 71/2022 vp (lunastuslupamenettelyn tiedoksiantosäätelyn uudistaminen ja YVA-direktiivin kansallisen täytäntöönpanon täydentäminen)
- L 992/2021 - HE 26/2021 vp (kiinteistötoimitusmenettelyn uudistaminen)

II.2 Toteutumatta jääneet ehdotukset

- hallitusohjelmaan sisältynyt laaja lunastuslain uudistamishanke (<https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM022:00/2016>); ehdotukseen sisältyi korvauserusteiden uudistamisen lisäksi useita muita materiaalisia ja menettelyllisiä muutoksia
- YVA-direktiivin kansallisen täytäntöönpanon täydentämiseen liittyvä HE 109/2022 vp; lunastuslupalain ja lunastuslain muutosten myötä lunastuslupapäätös olisi voimansiirtolinjojen ja kaasuputkien osalta kehittynyt hankeluvan suuntaan
- edellä mainittuja hankkeita koskevaan lunastuslupaharkintaan olisi ympäristön suojaamiseksi sisällytetty hankkeen toteuttamistapaa koskevia vaatimuksia ja lunastuslupapäätöksessä olisi voitu antaa näitä koskevia määräyksiä

III Lunastuslupamenettelyn tiedoksiantosääntelyn uudistaminen

- L 762/2022 – HE 71/2022 vp
- lainmuutoksen taustalla hallintolain yleistiedoksiantoa koskevan sääntelyn uudistaminen ja YVA-direktiivin kansallisen täytäntöönpanon täydentämisestä johtuvat muutostarpeet
- aiemmin voimassa ollut, lunastuslupavaiheen asiakirjojen tiedoksiantomenettelyä koskeva sääntely oli sinänsä toimiva => sääntelyn perusratkaisut päätettiin säilyttää jokseenkin sellaisenaan ja tehdä vain välttämättömät muutokset
- uudistuksen yhteydessä säännöksiä ryhmiteltiin uudelleen (8 § - hakemuksen tiedoksiantoa koskevat yleissäännökset, 8 a § - pitkittäishankkeita koskevat erityissäännökset, 9 § - lausunnon pyytäminen viranomaisilta, 10 § - päätöksen sisältö, 10 a § - päätöksen tiedoksianto)

- pääsääntö lunastuslupahakemuksen todisteellinen tiedoksianto omistajille ja käyttöoikeuden haltijoille
- kiinteistöjen yhteisen alueen ja yhteisen erityisen etuuden järjestäytymättömälle osakaskunnalle ja muille tahoille julkisella kuulutuksella
- muistutusten jättämiselle varatun ajan pituus päätetään tapauskohtaisesti, vähintään 30 päivää ja enintään 60 päivää lupahakemuksen tiedoksisaannista
- voimansiirtolinjaa, maakaasuputkea tai muuta näihin verrattavaa hanketta koskeva lunastuslupahakemus voidaan antaa tiedoksi lupahakemuksen kohteena olevan kiinteän omaisuuden omistajille ja käyttöoikeuden haltijoille myös julkisella kuulutuksella ja järjestämällä hankkeen sijaintipaikan kunnassa asianosaisten kuulemistilaisuus

- päätös lunastuslupa-asiassa on annettava todisteellisesti tiedoksi hakijalle sekä hakemuksen kohteena olevan kiinteän omaisuuden omistajille sekä käyttöoikeuden haltijoille, viranomaisille tavallisena tiedoksiantona
- kiinteistöjen yhteisen alueen ja yhteisen erityisen etuuden järjestäytymättömälle osakaskunnalle sekä muille tahoille päätös annetaan tiedoksi julkisella kuulutuksella
- voimansiirtolinjaa, maakaasuputkea tai muuta näihin verrattavaa hanketta koskeva päätös annetaan tiedoksi julkisella kuulutuksella sekä lähettämällä tieto päätöksen antamisesta lunastettavan kiinteän omaisuuden omistajille ja käyttöoikeuden haltijoille sekä 9 §:ssä tarkoitetuille tahoille

IV Mitä seuraavaksi?

- käynnissä olevissa hallitusneuvotteluissa määritetään pitkälti lunastuslainsäädännön kehityssuunta tuleviksi vuosiksi
- vaalikauden päättymisen myötä rauenneeseen HE 109/2022 vp:een sisältyneet lainmuutokset välttämättömiä YVA-direktiivin täytäntöönpanon kannalta => ehdotus tultaneen antamaan ensi tilassa uudelleen

OIKEUSMINISTERIÖ

JUSTITIEMINISTERIET